

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Monitoringsrapportage energie en klimaat; uitwerking motie 46
Datum	14-05-2024
Documentnummer	UTSP-2075818508-6260
Van	Sander Meppelink
Telefoonnummer	+31650052872
E-mailadres	sander.meppelink@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	SLO
Team	PL1
Portefeuillehouder	Van Essen; Bakker
Bijlage	Monitoringsrapportage energie en klimaat

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

De Monitoringsrapportage energie en klimaat geeft u inzicht in de stand van zaken en voortgang van de energie- en klimaattransities in de provincie Utrecht en de Utrechtse gemeenten. Daarnaast wordt via de rapportage en de in deze statenbrief geschetste aanpak, uitvoering gegeven aan motie 46 *Scan en beleidsvoorstel energiebesparingsdoelen Gemeenten*.

Inleiding:

Jaarlijks rapporteert het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), in opdracht van de Rijksoverheid, via de [Klimaat- en Energieverkenning \(KEV\)](#) over de stand van zaken en voortgang van deze transities. Ook is er veel data beschikbaar via onder andere de [Regionale Klimaatmonitor](#) van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De inzichten hieruit zijn helaas complex, niet direct relevant of moeilijk te vinden. Om die reden is de Monitoringsrapportage energie en klimaat opgesteld, die als bijlage bij deze Statenbrief is meegestuurd.

In deze rapportage is een special Energiebesparing opgenomen met daarin meer gedetailleerde informatie over dit thema. Deze special is opgesteld vanwege [motie 46 Scan en beleidsvoorstel energiebesparingsdoelen Gemeenten](#) die vorig jaar bij de behandeling van de Programmabegroting 2024 is aangenomen.

Hierin werd GS opgedragen om:

1. Begin 2024 een scan uit te voeren van energiebesparing per gemeente, waarmee zichtbaar wordt welke doelen gemeenten hanteren voor energiebesparing en welke resultaten er geboekt zijn.
2. Medio 2024 een beleidsaanpak voor te leggen aan PS hoe energiebesparingsdoelen van gemeenten kunnen worden ingezet om met gemeenten afspraken te maken over de realisatie van energiebesparing, gekoppeld aan de provincie brede opgaven op het gebied van energiebesparing.

Met de special Energiebesparing geven we uitvoering aan deel 1 van de motie. Bij de behandeling van de motie is aangegeven dat de verantwoordelijkheid voor (realisatie van) energiebesparingsdoelen bij gemeenten ligt en de provincie hierin een faciliterende rol heeft. Ook op het gebied van monitoring. Het Energie Diensten Centrum (EDC) speelt hierin een belangrijke rol door data te verzamelen waarmee gemeenten gericht beleid

kunnen ontwikkelen, realistische doelen kunnen stellen en de voortgang kunnen monitoren. Dit kan vervolgens dienen om met gemeenten het gesprek aan te gaan over de voortgang en wat er nodig is om de realisatie van deze doelen dichterbij te brengen. Op deze manier geven we invulling aan deel 2 van de motie.

Toelichting:

De Monitoringsrapportage energie en klimaat bevat geen nieuwe data; alle data komt uit publieke, reeds toegankelijke bronnen (de belangrijkste twee zijn hierboven genoemd). De toegevoegde waarde van de rapportage is het op een toegankelijke manier op een rij zetten van relevante data voor de provincie Utrecht en haar gemeenten. En hoewel het inherent complexe materie is, is geprobeerd om waar nodig duiding en nuance toe te voegen. Bedoeling is om inzicht te geven in de voortgang en omvang van deze opgaven. Daarbij wordt voor de verschillende sectoren duidelijk gemaakt wat hun aandelen zijn in de emissies van broeikasgassen en het totale energieverbruik. Ook wordt gekeken naar de aandelen hernieuwbare energie. De scope van de rapportage is de provincie Utrecht, zowel de gehele provincie als de individuele Utrechtse gemeenten.

Uit de monitoringsrapportage blijkt o.a. dat de provincie Utrecht een significant ander profiel heeft dan Nederland als geheel. Zo zijn de sectoren gebouwde omgeving en vooral mobiliteit in Utrecht relatief groot, terwijl de sectoren elektriciteit en industrie juist relatief klein zijn. De prognose, op basis van de KEV 2023, is dat de provincie Utrecht in 2030 een emissiereductie van 42-54 procent t.o.v. 1990 kent. Hiermee valt de gewenste 55% reductie net buiten bereik. Uit de rapportage blijkt ook dat het aandeel hernieuwbare energie de laatste jaren sterk toeneemt. Zo zat de provincie Utrecht in 2021 op 8,2% hernieuwbare energie in relatie tot het totale verbruik. Dit betreft alle vormen van energie: elektriciteit, warmte en vervoer. In het bijzonder kent elektriciteit een grote groei: 13,3% van alle elektriciteit was hernieuwbaar in 2021. Het aandeel hernieuwbare elektriciteit is daarmee nog wel ver verwijderd van het doel om in 2030 minimaal 55% van het elektriciteitsgebruik hernieuwbaar op te wekken. Er wordt echter een significante groei tot 2030 voorzien. Wanneer de 2,4 TWh hernieuwbare elektriciteit uit de RES-doelstellingen wordt gehaald komt de provincie Utrecht waarschijnlijk net onder de 55% in 2030. Het restant zal gevuld moeten worden door een realistische autonome groei van kleinschalig zon op dak (wat niet meetelt in de RES-doelstelling). Hiermee komt 55% in 2030 binnen bereik.

De monitoringsrapportage is aanvullend op de online dashboards ([energie](#), [klimaat](#)) die de provincie Utrecht beschikbaar stelt. Deze dashboards zijn zeer geschikt voor het gericht zoeken van data en informatie en bijvoorbeeld voor het identificeren van trends. Online dashboards bieden echter heel veel data en daardoor is een uitgebreide toelichting lastig. Voor de rapportage is een keuze gemaakt in de meest relevante en belangrijke data en is daarbij een toelichting geschreven.

Momenteel wordt er gewerkt aan nieuwe versies van de online dashboards. Streven is deze na de zomer van 2024 gereed te hebben.

Motie 46

Voor de uitvoering van het eerste deel van motie 46 is een uitvraag gedaan bij de Utrechtse gemeenten voor hun energiebesparingsdoelen. Deze doelen, samen met de voortgang op dit onderwerp, zijn verwerkt in de bijgevoegde rapportage.

De door de gemeenten gestelde energiebesparingsdoelen zijn niet eenduidig, onder andere omdat er vanuit het Rijk geen doorvertaling heeft plaatsgevonden van de landelijke doelen zoals opgenomen in het Programma Versnelling Verduurzaming Gebouwde Omgeving. Elke gemeente heeft daarom de vrijheid in het definiëren van het doel, wat onderlinge vergelijking bemoeilijkt. Onderlinge vergelijking is daarnaast erg lastig omdat de situatie van gemeenten verschilt; zo zal in een gemeente met veel nieuwbouw het aandeel energiezuinige woningen makkelijker groeien dan in een gemeente zonder nieuwbouw.

Vanuit het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW) wordt toegewerkt naar afspraken over wat en hoe te monitoren rondom de warmtetransitie, waaronder energiebesparing. De provincie Utrecht is hierbij betrokken. Als er landelijke afspraken zijn, wordt de provinciale monitoring daarop aangepast.

Om eenduidige en realistische doelen voor energiebesparing te kunnen stellen en deze te monitoren is meer informatie nodig. Onze aanpak voor deel 2 van motie 46 richt zich daarom op het verzamelen en toegankelijk maken van relevante data en informatie waarbij het EDC een belangrijke rol kan spelen. Ook richten we ons op een aanpak om gemeentelijk energietoezicht op te schalen.

In het EDC werken provincie en gemeenten samen aan een groter publiek eigenaarschap van data en informatie over de verduurzaming van het woningbezit. Met behulp van deze trends en data uit het EDC kan gericht beleid worden gemaakt door de gemeenten. De komende jaren zal vanuit het EDC gewerkt worden aan het verzamelen van relevante data. Veel van deze data is momenteel niet (publiek) beschikbaar. Een gezamenlijke en transparante aanpak, met een nadruk op publiek eigenaarschap van data, zal niet alleen leiden tot beter onderbouwde beslissingen, maar ook tot meer doelgerichte en succesvolle verduurzamingsinitiatieven. Het gebruik van data is namelijk van belang voor gemeenten bij de planvorming voor de verduurzaming van hun woningbestand. Wanneer de stap wordt gezet van data naar informatie kan inzicht in energieverbruikspatronen, bouwkenmerken en sociaaleconomische context worden verkregen binnen verschillende buurten. Met deze informatie kunnen gemeenten op maat strategieën ontwikkelen, door prioriteiten te stellen, opties voor efficiëntieverbeteringen te identificeren en de meest geschikte technologieën en benaderingen te selecteren. Hierdoor kunnen gemeenten doelgerichte wijkuitvoeringsplannen opstellen die aansluiten bij de lokale context en de beschikbare middelen. Daarnaast zijn gemeenten in staat om te monitoren, te leren en te evalueren, waardoor ze de effectiviteit van maatregelen kunnen beoordelen en aanpassingen kunnen kiezen die nodig zijn om de gestelde doelen te bereiken. Het EDC ondersteunt gemeenten hierin. Het vergaren en benutten van de data zal ook leiden tot meer inzicht in welke besparingsdoelen per gemeente gezien de lokale situatie van de gebouwde omgeving realistisch zijn. Waar de monitoringsrapportage vooral rapporteert op hoofdlijnen, levert het EDC meer specifieke data ten behoeve van beleidsmakers.

Zoals aangegeven in het [Memorandum Energiebesparing bij bedrijven en maatschappelijke organisaties](#) van 24 januari 2024, hebben we het initiatief genomen om samen met gemeenten en omgevingsdiensten te werken aan een aanpak om het gemeentelijk energietoezicht op bedrijven op te schalen. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de ontwikkeling van een dashboard om de uitkomsten van energietoezicht beter te kunnen monitoren. Zoals toegezegd in de commissie Milieu en Mobiliteit van 3 april 2024, informeren we u begin 2025 over de voortgang van deze aanpak.

Vervolprocedure / voortgang:

De monitoringsrapportage wordt ambtelijk via de RES-regio's met de gemeenten gedeeld.

Monitoring van energie en klimaat wordt binnen de provincie Utrecht hoofdzakelijk opgepakt middels online dashboards. In 2026 volgt een nieuwe monitoringsrapportage energie en klimaat. Zo wordt geborgd dat de meest actuele data online beschikbaar is en kan er via de monitoringsrapportage een toelichting worden gegeven op trends die gedurende enkele jaren ontstaan. In 2026 wordt gekeken of deze aanpak en frequentie zo worden doorgezet.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen